

EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI SILVICE DIN BUCOVINA (I)

OVIDIU BĂȚĂ

Keywords: Bukovina, forest, legislation, Splény, Forestry Ordinance.

The evolution of forest legislation in Bukovina (I)

(Abstract)*

It is known the fact that Bukovina owns a inestimable forestry heritage and this region inherited ever since Austrian period a precious forestry tradition in the forest culture domain. Bukovina, with 42.9% of its territory covered with forests, is among the most important monarchy region, being exceeded only by Stiria (47.9%), Carniolia(44.4%) and Carintia(44.2%). From the present statistics, it is shown that the forestry fond occupies the first place in the natural heritage of Bukovina and because of that, the Habsburgic administration manifested a special interest ever since the beginning towards it. The basic and representative normative acts for Bukovina in the forestry domain, which were edited since the 18th century were: *The Forestry Order for the Bukovenian district*, issued by General Spleny, in 1776, *The Order for Forest in Bukovina*, issued by Emperor Iosif the 2nd, in 1786 ; *The Austrian Forestry law*, from December 3rd 1852. The first measures to protect the forests from Bukovina were taken an year after the attachment of this land to the Habsburgic Empire. On January 2nd 1776, in Cernauti, the military administrator of Bukovina, major general Gabriel baron Spleny von Mihaldy, emits and broadcasts a forestry order in Bukovina, also known as . *The Forestry Order for the Bukovenian district*. The order is meant to assure the guard of the forests, to prevent their destruction and to control forestry. A special attention was given for the rational use of the wood , by banning the use of wood for fire, by using it to border only the hazel wicker, by banning the barking and hewing of the trees and burning down the forests, by banning the pasturage with bents in the forest, etc. It was allowed the access for the local people into the forest to take wood for fire and for work, for their own necessities.

Fondul forestier al Bucovinei

Legislația silvică este o realizare a epocii moderne. Atât timp cât pădurile au fost numeroase și întinse iar oamenii puțini, nu s-a simțit nevoia să se reglementeze utilizarea pădurii. Sătenii luau lemn de construcție, pentru a-și face casele, lemne

* Traducere:

de foc, chiar și lemne pentru vânzare, stăpânul pădurii primind, din acesta din urmă, dijma.

Prima reglementare oficială a regimului pădurilor pe teritoriul carpato-danubian a fost cea din Transilvania, în 1781, urmată de cea din Bucovina, în 1786, apoi de cea din Moldova, în 1792, și din Muntenia, în 1793. În Dobrogea ea a avut loc abia în 1870¹.

Este bine cunoscut faptul că Bucovina posedă un patrimoniu forestier de mare valoare și că această provincie a moștenit de pe timpul Austriei o tradiție forestieră valoroasă în domeniul culturii pădurilor.

Din statisticile vremii rezultă că fondul silvic ocupa primul loc în avuția naturală a Bucovinei și de aceea administrația habsburgică și-a manifestat un interes deosebit încă de la început față de acesta.

După delimitarea graniței districtului Bucovina, suprafața acestuia era de 181,6 mile pătrate (10 456 km²)². O primă evaluare făcută de ofițerii de la Statul Major cifra aria totală a districtului la 194 de mile pătrate ordinare. Din această suprafață, „[...] aproape 2/5 sunt probabil munți înalți, 2/5 teren parțial întins, parțial deluros, potrivit pentru pajști și pentru agricultură, în sfârșit ultima 1/5 constă din munți de înălțime mijlocie acoperiți continuu cu păduri”³. Suprafețe întinse de păduri acopereau adeseori munții înalți și câmpia. Mai puțin împădurită era regiunea dintre Prut și Nistru, cu excepția așa-zisului Codru al Bucovinei (*Bukowiner Wald*)⁴, situat în zona central-estică a regiunii și care se întindea și în Raiua Hotin.

Pădurile se întindeau de la altitudinea de 500 m în sus⁵, până în golurile de munte, formând practic trei categorii de păduri⁶:

1. Pădurile câmpului și colinelor, respectiv a podgoriilor – situate în zona ce cuprindea cursul inferior al Nistrului, Prutului, Siretului, Sucevei și Moldovei –, unde esența predominantă era fagul. Alături de acesta mai creștea carpenul, mai rar stejarul și bradul.

¹ Constantin C. Giurescu, *Istoria pădurii românești din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Ediția a doua, revăzută și adăugită, București, Editura Ceres, 1976, p. 127.

² *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, Ediție bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici, București, Editura Academiei Române, 1998, p. 207.

³ *Ibidem*, p. 33.

⁴ *Ibidem*, p. 35. Vezi și hărțile: *Mappa von der österreichischen Moldau oder sogenannten Buckowiner Districts*, sc. 1:318 000, întocmită de J. Adam, 1786, fără editură, fără loc; *Die Landschaft Bukowina*, întocmită de F. X. Reilly, 1796.

⁵ J. Opletal, *Das forstliche Transportwesen im Dienstbereiche der k. k. Direktionen der Güter des Bukowiner griechisch-orientalischen Religionsfondes in Czernowitz*, Wien, Frick, 1913, p. 6.

⁶ A. Zachar, E. Guzman, R. Sperlbauer, *Die Entwicklung der Land- und Forstwirtschaft und ihrer Industrien, sowie der Jagd und Fischerei im Herzogtume Bukowina seit dem Jahre 1848, in Geschichte der österreichischen Land- und Forstwirtschaft und ihrer Industrien 1848–1898*, Supplementband, Teil 2, Wien, Commissionsverlag Moritz Perles, 1901, p. 90–94.

2. Pădurile munților de jos – zonă care cuprindea cursul mijlociu al râurilor amintite mai sus –, păduri de amestec, unde predomina bradul și fagul. O caracteristică a zonei o constituia prezența pădurilor seculare, neexploatate sau puse în exploatare.

3. Pădurile munților de sus, dezvoltate începând de la 800–1 000 m altitudine în sus, pe cursul superior al Ceremușului, Siretului, Sucevei, Moldovei și Bistriței Aurii. În părțile mai joase se întâlnea un amestec de brad și molid. Esența predominantă în pădurile situate la înălțimi mai mari era molidul. Fagul se întâlnea în masive mici și uniforme.

În decursul timpului, ca urmare a defrișării unor terenuri împădurite făcute pentru extinderea terenurilor agricole, a tăierilor masive de lemn necesar activităților economice, suprafața acoperită cu păduri a suferit diferite modificări.

Fabricile de sticlă, cuptoarele de ars var, fabricile de ciment, exploatarea miniere și topitoriile lui Manz, instalațiile de fabricat rachiu etc. au consumat mari cantități de lemn. Un mod devastator de a exploata pădurile l-a constituit fabricarea potasei începută la scurt timp de la anexare, una dintre cele mai importante surse de venituri din pădurile Bucovinei.

În timpul administrației militare, după o statistică întocmită de guvernatorul Enzenberg la 1786, suprafața terenurilor acoperite cu pădure în cele patru districte ale Bucovinei – Cernăuți, Siret, Suceava, Vijnița – era de 864 642 de iugăre⁷.

Ulterior anului 1786, administrația a stăruit pentru ridicarea în plan a pădurilor. Hărți topografice foarte detaliate privind acest fond de resurse au fost întocmite între 1816 și 1818, acțiunea încheindu-se abia în 1841⁸.

După măsurătorile cadastrale efectuate în Bucovina între 1819 și 1823, suprafața împădurită era de 827 613 iohi⁹ (476 220 ha de pădure¹⁰), respectiv 48,28% din suprafață.

Noile măsurători cadastrale – demarate în primăvara anului 1854 și continuate până la sfârșitul anului 1856 – înregistrau o suprafață de 831 476 iohi de pădure¹¹. Cele mai întinse suprafețe împădurite erau în zona muntoasă a districtelor

⁷ M. Iacobescu, *Din istoria Bucovinei*, vol. I (1774–1862) *De la administrația militară la autonomia provincială*, București, Editura Academiei Române, 1993, p. 210.

⁸ N. Ionescu, *Contribuții la dezvoltarea economiei forestiere din Bucovina*, București, Editura Ceres, 1991, p. 24.

⁹ *Hauptbericht und Statistik über das Herzogthum Bukowina für die Periode vom Jahre 1862–1871*, Lemberg, Selbstverlag des Handelskammer, 1872, p. 187. Ioh, iohi (jug de Austria de Jos) = unitate de măsură a suprafețelor de pământ, care în Imperiul Habsburgic echivala cu 1 600 de klafteri pătrați. Prin *Legea din 23 iunie 1871*, care stabilea un regulament nou de măsuri și ponduri („Foaia legilor imperiale” Nr. 16 ex 1872), Monarhia a adoptat oficial sistemul metric de măsurare, trecând de la măsurarea suprafețelor în iohi și klafteri la cea în hectare; un ioh = 57,54642 ari sau 0,5754642 hectare.

¹⁰ A. Zachar, *Landwirtschaft und Viehzucht in Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Bukowina*, Wien, Druck und Verlag der kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei, 1899, p. 460.

¹¹ *Hauptbericht und Statistik...*, p. 187.

Câmpulung (65,20% din suprafața districtului), Rădăuți (56,20%) și Vijinița (53,40%), precum și în zonele deluroase ale districtelor Storojineț (41,40%), Suceava (29,90%) și Cernăuți (23,40%)¹².

În anul 1870 suprafața pădurilor era de 823 720 iohi, iar în 1872 de 830 278 iohi (inclusiv 43 742 iohi teren alpin)¹³.

Situația statistică din 1895 consemnează că suprafața totală a pădurilor era de 447 868 ha, ceea ce reprezenta 42,9% din suprafața totală a țării – 1 044 049 ha¹⁴. Ca structură, fondul silvic era repartizat astfel: pădurile Fondului Bisericesc erau în suprafață de 227 409 ha (50,8% din suprafața împădurită a Bucovinei), pădurile comunale aveau 57 665 ha (12,8%), pădurile particulare însumau 161 300 ha (36,1%) iar cele ale statului 1 494 ha (0,3%). S-a constatat că în ultimii 50 de ani suprafața împădurită a scăzut cu circa 31 500 ha, adică cu 3,1%.

Bucovina, cu 42,9% din teritoriu acoperit de păduri, ocupa unul dintre locurile fruntașe între provinciile monarhiei, fiind întrecută numai de Stiria (47,9%), Carniolia (44,4%) și Carintia (44,2%)¹⁵.

La nivelul anilor 1910 – când s-a realizat o statistică exactă, unanim acceptată de specialiști –, pădurile din Bucovina, în suprafață totală de 437 729 ha, se repartizau, după natura proprietarilor, astfel: Fondul Bisericesc – 225 149 ha (51,4%); proprietăți particulare – 131 675 ha (30,1%); proprietăți comunale și țărănești – 56 916 ha (13,0%); proprietăți inalienabile – 22 452 ha (5,1%); păduri proprietatea statului – 1 537 ha (0,4%)¹⁶.

Actele normative de bază și reprezentative în materie silvică editate începând din secolul al XVIII-lea pentru Bucovina au fost: *Ordonanța silvică pentru districtul Bucovinean*, dată de generalul Splény, în anul 1776; *Orânduiala de pădure pentru Bucovina*, dată de împăratul Iosif II, în anul 1786; *Legea silvică austriacă*, din 3 decembrie 1852.

Ordonanța silvică din anul 1776

Primele măsuri pentru ocrotirea pădurilor bucovinene au fost luate la un an de la anexarea acestui ținut la Imperiul Habsburgic.

În *Descrierea districtului Bucovina*, alineatul 267, **Obligațiile Consiliului Generalatului cu privire la păduri**, generalul Splény arată că „În general, pădurile pot fi considerate a fi bunuri domnești (regale), ceea ce să fie adus la

¹² E. I. Emandi, Șt.-M. Ceașu, Aurelia Petcu, *Câteva aspecte de geografie istorică privind repartitia resurselor agro-silvice în Bucovina (secolele XVIII–XIX)*, în „Suceava” Anuarul Muzeului Județean, XIII–XIV, 1986–1987, p. 186.

¹³ Constantin Ungureanu, *Importanța Cadastrului franciscan asupra evoluției social-economice a Bucovinei*, în „Analele Bucovinei”, București, anul XVI, nr. 1, 2009, p. 85.

¹⁴ A. Zachar ș. a., *op. cit.*, p. 98.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ Radu Ichim, *Istoria pădurilor și silviculturii din Bucovina*, București, Editura Ceres, 1988, p. 11.

cunoștința țaranului în mod public, cu condiția că, așa cum s-a bucurat până la *datio de liberum jus lignationis et pascuationis* în ele, urmează să se bucure în continuare de ele, cu deosebirea că va trebui să se supună dispozițiilor reglementului pădurilor care se va redacta, să nu taie copacii după bunu-i plac, ci în locurile și din soiurile de lemn care i se vor indica și, în sfârșit, să cruțe de tăiere și de pășunare pădurile care urmează să fie îngrijite din timp în timp. Și în această problemă am prestat unele lucrări preliminare și am înaintat Comandamentului general de aici proiectul unui regulament al pădurilor, care conține *en detail* nu numai precauțiile necesare pentru conservarea acestor păduri, mai ales a pădurilor bucovinene de interes militar, ci, dimpotrivă, din interesul economic de a conserva pădurile din lungul Prutului și al Ceremușului, dar se și sugerează mijloacele cum s-ar putea folosi aceste păduri pentru mărirea veniturilor visteriei”¹⁷.

La 2 ianuarie 1776, la Cernăuți, administratorul militar al Bucovinei, general-maior Gabriel Baron Splény von Mihaldy, emite și difuzează, în Bucovina, o ordonanță forestieră, cunoscută și ca *Ordonanța silvică pentru districtul Bucovinean*¹⁸, prin care se urmărește introducerea unui regim silvic de cruțare a pădurilor și de folosire rațională a lemnului în scopul satisfacerii intereselor de ordin militar și de natură economică.

Gabriel Baron Splény de Mihaldy (1734–1818),
guvernatorul militar al Bucovinei (1 septembrie 1774 – 6 aprilie 1778)
Sursa: bildarchivaustria.at

¹⁷ *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, Ediție bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici, București, Editura Academiei Române, 1998, p. 125.

¹⁸ V. Sabău, *Evoluția economiei forestiere în România. Regimul juridic. Normele de ocrotire, exploatare și cultură a pădurilor*, Publicațiile Societății „Progresul Silvic”, București, 1946, p. 464.

Ordonanța generalului Splény s-a publicat sub impresia aspectelor de devastare a pădurilor bucovinene – „Se cunoaște îndeajuns, din experiență, că printr-o gospodărire rea, prin neglijență și abuz, se distrug cu timpul cele mai mari și mai dese păduri și astfel populației i se oferă de la cel mai mare prisos cea mai mare lipsă de lemne. În această privință avem încă înaintea ochilor, în acest district imperial-regesc bucovinean, un exemplu trist în regiunea ce se întinde de-a lungul graniței galițiene care înainte era bogată în păduri, iar astăzi este cu totul lipsită de lemne” – și, mai ales, cu intenția de a evita risipa făcută cu lemnul: „Se impune deci ca, din motive de prevedere și pentru binele populației din acest ținut, să se ordone măsuri de conservarea pădurilor pentru ca în viitor și acest ținut să fie asigurat împotriva tuturor lipsurilor”.

Ordonanța silvică pentru districtul Bucovinean cuprindea 33 de articole.

O atenție deosebită se acorda sortării și folosirii raționale a lemnului. Se interzicea utilizarea lemnului de lucru, a arborilor sănătoși pentru foc – pentru aceasta urmând a se întrebuița numai lemnele provenite din doborâturi și căzături de vânt, uscături, crengi și cioate –, cojirea și cioplirea arborilor – „abuz extraordinar de păgubitor, prin care arborele se usucă și moare” –, incendierea arborilor în picioare – „fapt produs din rea-credință”.

La împrejurări (garduri) trebuia să se utilizeze numai nuiielele de alun – „care se găseau în abundență în pădurile locale” –, contravenienții urmând a fi legați în public timp de patru ceasuri și pedepsiți cu 24 de lovituri.

Contravenienții la aceste dispoziții se sancționau cu restituirea pagubei, socotită la valoarea arborelui la vârsta când ar fi devenit exploatabil, și cu pedepse corporale de 50–80 de lovituri.

Ordonanța permitea, și pe mai departe, locuitorilor din acest district bucovinean, accesul în păduri la scoaterea gratuită a lemnului pentru nevoile proprii – „lemne de foc câte poștește și de câte are nevoie (din doborâturi și rupturi de vânt), lemn de construcție”.

Supușii din district aveau, în continuare, permisiunea să-și fabrice pentru nevoile proprii, fără plată, diferite obiecte casnice – cofe, butoaie, putini, știubeie, scânduri, draniță, stinghii, roți, cărbuni și alte produse a căror fabricare nu era oprită.

Arborii care urmau a fi folosiți pentru construcții trebuiau tăiați la două șchioape de la pământ, în așa fel încât osiile căruțelor să poată trece peste cioate. Cei care tăiau, din comoditate, arbori la înălțimea omului, urmau a fi obligați să scoată în întregime cioata, cu rădăcini cu tot.

Ca și mai înainte, era îngăduită scoaterea vitelor la pășunat în păduri, dar se excludeau de la pășunat caprele, a căror prezență în păduri era considerată foarte dăunătoare.

Ordonanța forestieră a lui Splény a căutat să impună respectul dreptului de proprietate asupra lemnului din păduri, în sensul că a pus taxe pe lemnul de foc

utilizat în fabricile și industriile locale – fabrici de bere, de spirt, cărămidării, vărării etc.

Articolele 15–32 se referă la transportul lemnului din pădure, la taxele ce trebuiau plătite, la contravenții și pedepse.

Prin obligarea locuitorilor îndreptățiți la foloasele pădurilor să taie și să transporte lemnele sub supravegherea și controlul proprietarilor de păduri sau administratorilor de moșii, s-a căutat să se oprească devastările de păduri.

Nobilii și cetățenii liberi, care contraveneau dispozițiilor ordonanței, se amendau cu atâția ducăți câte lovituri li s-ar fi convenit supușilor infractori, în plus li se confiscau lemnele sustrate și li se impuneau despăgubiri.

Pe lângă regimul de apărare a pădurii, *Ordonanța forestieră* din 1776 a inaugurat și o politică economică de protejare și stimulare a industriei lemnului, motivată de Splény cu prezența și abundența materiilor prime, cu nevoia de a satisface cu lemne trebuințele locale, cât și cu posibilitatea comercializării produselor obținute din prelucrarea lemnului în regiuni în care nu se produceau obiecte de gospodărie în măsura în care se produceau în Bucovina.

Pentru a se putea aplica toate aceste dispoziții luate pentru binele obștesc și în numele dreptății și pentru a asigura proprietarilor drepturile menționate în art. 4 și 16, administrația locală interimară a angajat ofițeri în calitate de inspectori silvici, dintre care unul în Palamutca, și anume locotenentul Dollenstein, și celălalt, locotenentul Koepler. Primul avea în atribuțiile sale supravegherea pădurilor dintre Nistru și Prut, celălalt a pădurilor situate de-a lungul Prutului și Ceremușului.

Celor doi ofițeri inspectori silvici li s-a pus la dispoziție un corp militar compus din 85 de soldați (guarzi)¹⁹. Principala atribuție a acestui corp de pază era supravegherea căilor de acces în păduri, controlul circulației materialelor lemnoase pe drumuri, în special în zonele de graniță.

Pentru a fi cunoscută de toți, *Ordonanța* urma să fie tradusă în limba moldovenească, să fie citită în public și afișată prin sate și în locuri special amenajate în păduri.

După unii autori anteriori, *Ordonanța* lui Splény nu s-ar fi aplicat, nefiind aprobată de Consiliul de Război austriac. D. Marchievici²⁰, sprijinit pe lucrarea lui Johann Budinszki, *Die Bukowina zu Anfang des Jahres 1783* („Bucovina la începutul anului 1783”)²¹, susține că totuși această ordonanță s-ar fi aplicat și că ar fi fost în vigoare până în 1782, când s-a promulgat *Orânduiala de pădure*

¹⁹ V. Sabău, *op. cit.*, p. 290.

²⁰ D. Marchievici, *Evoluția legislației silvice în Bucovina de la anexarea Bucovinei la Austria, în anul 1774, până la extinderea Codului Silvic Român din 1910 și a legilor silvice române referitoare și asupra Bucovinei, la data de 17 iunie 1923*, manuscris în Biblioteca ICEF, nr. 3 142. Apud V. Sabău, *op. cit.*, p. 292.

²¹ *Die Bukowina zu Anfang des Jahres 1783. Nach einer Denkschrift des Mappierungsdirektors Johann Budinszki*, Hrsg. von Johann Polek, Czernowitz, Pardini, 1895.

(*Rânduiala de codru, Pravila codrului*) a lui Iosif al II-lea, tradusă și în românește în anul 1786²².

În Anexa, prezentăm textul *Ordonanței*, preluat din Vasile Sabău, *Evoluția economiei forestiere în România. Regimul juridic. Normele de ocrotire, exploatare și cultură a pădurilor*, Publicațiile Societății „Progresul Silvic”, București, 1946, p. 464–471.

ANEXA

Ordonanța silvică pentru districtul Bucovinean

Se cunoaște îndeajuns, din experiență, că printr-o gospodărire rea, prin neglijență și abuz, se distrug cu timpul cele mai mari și mai dese păduri și astfel populației i se oferă de la cel mai mare prisos cea mai mare lipsă de lemne. În această privință avem încă înaintea ochilor, în acest district imperial-regesc bucovinean, un exemplu trist în regiunea ce se întinde de-a lungul graniței galițiene care înainte era bogată în păduri, iar astăzi este cu totul lipsită de lemne.

Se impune deci ca, din motive de prevedere și pentru binele populației din acest ținut, să se ordone măsuri de conservarea pădurilor pentru ca, în viitor, și acest ținut să fie asigurat împotriva tuturor lipsurilor:

§ 1.

Pentru ars nu se vor întrebuița alte lemne decât cele provenite din doborâturi și căzături de vânt.

§ 2.

Fiecărui locuitor din districtul bucovinean, fie nobil, fie țăran, negustor, meseriaș, evreu sau străin îi este îngăduit să ia gratuit pentru nevoile proprii (din doborâturi și rupturi de vânt) atâtea lemne de foc câte pofteste și de câte are nevoie pentru diferite întrebuițări în gospodăria sa, indiferent de modul cum s-au folosit aceștia în trecut de această libertate. Se exceptează lemnele de foc necesare pentru anumite fabrici, care vor să negocieze aceste lemne și să realizeze câștiguri, cum sunt: fabricile de bere, de spirt, de cărămizi, de var și alte fabrici care consumă lemne. Acestea nu se vor bucura de această libertate, ci vor trebui să plătească, pentru dreptul la folosința pădurii, taxele arătate în cele ce urmează.

Prin această măsură nu se interzic excepțiile și privilegiile pe care Administrația țării, cu aprobarea înaltului Comandament general, și le rezervă să le acorde după împrejurări și de la caz la caz pentru a se crea meserii de folos obștesc.

²² V. Sabău, *op. cit.*, p. 292.

§ 3.

Fiecărui locuitor din acest district bucovinean i se permite, după cum i s-a permis și până în prezent, să ia gratuit pentru nevoile lui atâtea lemne de construcție de câte are nevoie. Se exceptează însă lemnele necesare pentru construcții de fabrici, care fabrici fac comerț cu lemnul, indiferent de cele cuprinse în articolul precedent, extinzându-se privilegiile arătate la articolul anterior și în cazul de față.

§ 4.

Pentru a nu se comite abuzuri cu lemnele de construcție, prin această libertate, astfel ca nu cumva cineva din motive de comoditate să nu meargă destul de departe în pădure să ia lemnul de foc căzut pe jos sau să taie în loc de lemne de foc, lemne de construcție, lemne sănătoase și în picioare sau să taie pădurea numai într-un anumit loc, țăranii cari voiesc să taie lemne de construcție sunt obligați să se prezinte la proprietarul pădurii sau, dacă pădurea are pază organizată, la paznicul acestui proprietar, care trebuie să știe mai bine dacă țăranul construiește sau nu.

Prin urmare, proprietarul personal sau paznicul său va arăta țăranilor locul unde au dreptul în pădure să taie. Acești paznici vor avea grijă să nu se distrugă pădurea tăind-o într-un singur loc. Această supraveghere conștiincioasă este în folosul proprietarului însuși, care prin vânzare de lemne va primi încontinuu sume de bani, după cum se va arăta mai jos.

Se speră, deci, că proprietarul va respecta de bunăvoie aceste dispozițiuni care sunt și în avantajul lui, de aceea va contribui cu zel la îndeplinirea măsurilor luate.

§ 5.

Sub nicio formă nu se intenționează ca prin aceste măsuri să se facă greutăți țăranilor la obținerea lemnelor de construcție, ce le sunt necesare, ci se intenționează numai ca nimeni să nu taie abuziv lemne de construcție în loc de lemne de foc sau să distrugă porțiuni întregi din aceste păduri. Dacă proprietarul sau paznicul și-ar permite să facă șicane țăranilor în baza autorizațiilor acordate prin prezenta, vor fi sancționați cu o amendă de 30 de florini, din care jumătate revine reclamantului, iar cealaltă jumătate fiscoului. Proprietarii sau paznicii vor trebui să plătească și despăgubiri dacă șicanele făcute au provocat țăranilor pagube dovedite. Proprietarii sau paznicii trebuie să stabilească dinainte locul unde se exploatează și să schimbe tăierile, astfel ca imediat după ce țăranii obțin aprobările de exploatare să poată începe tăierea fără a pierde mult timp.

§ 6.

Toți supușii din acest district, au permisiunea pe care o aveau și în trecut să-și fabrice pentru nevoi proprii, fără plată, diferite obiecte casnice: cofe, butoaie,

scânduri, dranițe, putini, stinghii, știubeie, roți, cărbuni și alte produse a căror fabricare nu este oprită.

§ 7.

Pentru garduri se vor utiliza numai nuiiele de alun, care se găsesc în abundență în pădurile locale; bine înțeles se vor folosi numai acele nuiiele care se pot întrebuința pentru împrejmuiri. Contravenienții la aceste măsuri vor fi legați în public timp de 4 ceasuri și se vor pedepsi cu 24 de lovituri.

§ 8.

Se interzice, foarte sever, a se utiliza arborii tineri pentru pari. De asemenea, se oprește să se despice în pari buștenii sau să se facă pari de aluni tineri. Prin această operație se provoacă pădurilor pagube ireparabile fiindcă în acest mod, pentru un singur gard se întrebuințează sute de arbori. De aceea urmează ca acest abuz să se pedepsească mai ales că asemenea pari se pot face, ce-i drept, cu mai multă trudă, din alt lemn. Acela care comite o asemenea contravenție se va pedepsi pentru fapta sa, pe lângă sancțiunea restituirii pagubei, calculată valoarea fiecărui par la valoarea arborelui întreg, cu o pedeapsă de 80 de lovituri.

§ 9.

Este de asemenea strict oprit a incendia arbori în picioare, întrucât asemenea fapte s-ar produce din rea credință, făptașului i se va aplica aceeași pedeapsă ca mai înainte.

§ 10.

Deoarece prin cojire arborele se usucă și moare, se oprește cu desăvârșire și acest abuz extraordinar de păgubitor și se pedepsește cu 50 de lovituri și cu despăgubire.

Țăranii, în loc să-și căptușească căruțele cu foi de coajă, vor utiliza în acest scop foi împletite din nuiiele ori își vor construi coșari din scânduri la căruțe.

§ 11.

Se interzice tăierea arborilor sănătoși pentru foc deoarece se află destule lemne căzute. Făptașul se sancționează cu pedeapsa arătată la articolul 8.

§ 12.

Arborii care se exploatează pentru construcție se taie la două șchioape de la pământ, în așa fel încât osiile căruțelor să poată trece peste aceste cioate. Contravenienții care taie din comoditate arbori la înălțimea omului vor fi obligați să scoată în întregime cioata cu rădăcini cu tot.

§ 13.

Cine va tăia un arbore pentru a-i utiliza frunzișul ca nutreț la vite, se pedepsește ca la articolul 10. Această contravențiune este cu atât mai condamnabilă cu cât această țară este binecuvântată de la Dumnezeu cu iarbă. Astfel că dacă în timpul iernii lipsește nutreț, aceasta se va datora neprevederii.

§ 14.

Scoaterea vitelor la pășunat în păduri este ca și înainte îngăduită, însă se vor exclude caprele, care rod coaja arborilor tineri.

§ 15.

Fiecare locuitor, atât din Bucovina cât și din Galiția, are voie să transporte din pădurile bucovinene lemne spre vânzare în Galiția și să ridice din păduri lemne de diferite sortimente. Astfel de sortimente sunt: lemnele de foc și de construcție de orice fel, diferitele fabricate ca: putini, cofe, butoaie, cercuri, scânduri, dranițe, cuie, stinghii, știubeie, cărbuni etc. Deoarece vânzătorul realizează foloase prin asemenea desfaceri, de la sine se înțelege că acesta trebuie să plătească o taxă.

Înainte să plătească starostelui, căpitanului sau proprietarului pentru lemnele transportate în Galiția, de fiecare căruță de lemne de foc trasă de doi cai, o taxă de 6, 7 până la 9 poltorachi²³ (un poltorach = 1½ creițari²⁴). Acest obicei se menține și mai departe, însă taxa de căruțe se fixează în mediu la 7 poltorachi.

Deoarece înainte proprietarul pădurii a perceput după cum a putut, pentru lemnele ridicate din pădurea sa, uneori doi, alteori trei poltorachi de fiecare căruță, în viitor se va plăti media acestor taxe, adică 4 creițari pentru fiecare căruță cu doi cai din cei 7 poltorachi sau 10½ creițari; restul de 6½ creițari care înainte se dădeau cu aprobarea Principilor moldoveni drept salariu funcționarilor, de aici înainte se vor percepe de fisc, fiindcă funcționarii i. r. sunt salarizați și nu au nevoie, cum aveau mai înainte, de asemenea venituri accidentale.

§ 16.

Lemnele de foc care în acest district se vând pe piețe sau în orașe, persoanelor particulare precum și lemnele destinate pentru satisfacerea trebuințelor gospodăriilor proprii, nu sunt supuse taxei de 10½ creițari, deoarece conform cu obiceiul pământului fiecare cetățean a avut libertatea de a ridica lemnele fără taxe. Pentru lemnele întrebuițate însă în fabrici se plătește de o căruță cu doi cai taxa de 1½ creițari.

²³ Polturac, polturaci. Veche monedă poloneză sau austriacă, care a circulat și în țările române în sec. XVII–XVIII. Cf. DEX, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996, p. 821. Un poltorach = 1,5 creițari.

²⁴ Creițar, creițari. Monedă mică de argint, mai târziu de aramă, care a circulat în sudul Germaniei, în Austro-Ungaria, în Transilvania și în Bucovina până la sfârșitul secolului al XIX-lea, valorând a suta parte dintr-un florin/fiorin austriac. [Var.: crăițar, crițar] Cf. DEX, p. 238.

§ 17.

Taxa pentru o căruță cu lemne de construcție puse în vânzare este de 9 poltorachi sau $13\frac{1}{2}$ creițari, din care 5 creițari revin proprietarului și $8\frac{1}{2}$ fiscoiului.

§ 18.

Pentru lemnele de construcție, indiferent de calitate, întrebuințate în acest district pentru locuințe și alte nevoi, nu se plătesc taxe. Pentru lemnele de construcție necesare fabricilor arătate în articolul 3, se plătește însă taxa de $13\frac{1}{2}$ creițari de fiecare căruță cu doi cai.

§ 19.

Pentru mangalul pus în vânzare în Galiția se plătește o taxă de 20 de creițari de căruță cu doi cai.

§ 20.

Pentru cărbunii vânduți în țară la meseriașii obișnuiți cum sunt fierarii, lăcătușii, curelarii, aurarii etc. nu se plătește nicio taxă. Dacă se construiesc fabrici mari, care au nevoie de cantități însemnate de mangal, se plătește 20 de creițari.

§ 21.

Pentru lemnele destinate fabricatelor de scânduri, dranițe, lețuri, butoaie, cofe, putini, cercuri, roți, știubeie se va plăti pentru o căruță cu doi cai 20 de creițari, indiferent dacă în acest scop s-ar întrebuința mai multe lemne decât o căruță. Acest avantaj se acordă numai pentru a stimula industriile practice.

§ 22.

Pentru mori se fac următoarele avantaje: lemnele necesare pentru morile comunale sau pentru morile proprietarilor se vor ridica din pădure fără nicio plată. Dacă însă morile au fost construite pe văi pentru nevoile publice sau particulare ale orașelor, se va plăti pentru lemnul de construcție taxa fixată de $13\frac{1}{2}$ creițari.

§ 23.

Cine scoate rădăcini din pământ, le poate întrebuința fără plată și le poate vinde după bunul său plac, întrucât prin această operă de curățire se aduce un folos obștesc apreciabil.

§ 24.

Cine nu posedă fabrici consumatoare de lemne ca cele înșirate în articolul 2 va plăti pentru lemnele întrebuințate taxa stabilită. Pentru a nu produce dificultăți acestor industrii prin cercetări sau a le pune piedici în cale și pentru a le înlesni aprovizionarea, se vor stabili cantitățile de lemne consumate anual de o asemenea fabrică și se vor stabili taxele de plătit în cursul unui an. În funcție de suma anuală a acestor taxe, se pot pretinde taxele proporționale pe lună. De altfel, asemenea

industrii se bucură de toată libertatea și sunt scutite de orice altă cercetare, cu rezerva că dacă fabrica se mărește și deci consumul este mai mare, se vor face fabricanților reduceri corespunzătoare de taxe.

§ 25.

Pentru a se putea aplica toate aceste dispozițiuni luate pentru binele obștesc și în numele dreptății și pentru a asigura proprietarilor drepturile pomenite în articolul 4 și 16, au fost angajați o seamă de ofițeri de către administrația locală interimară, în calitate de inspectori silvici, dintre care unul în Palamutca, și anume: locotenentul de rez. Dollenstein și celălalt, locotenentul Koepler. Primul are în atribuțiunile sale supravegherea pădurilor dintre Nistru și Prut, celălalt a pădurilor situate de-a lungul Prutului și Ceremușului.

§ 26.

Acestor doi inspectori silvici li s-au pus la dispoziție gărzi militare, care urmează să constate și furturile și să-i denunțe pe cei vinovați pentru a li se putea aplica pedepsele cuvenite arătate mai sus.

§ 27.

Pentru a se putea opri transportarea ilicită a lemnelor brute sau prelucrate, în paguba fiscului și a proprietarului, s-au înființat posturi fixe pe drumuri, care au însărcinarea să supravegheze aceste transporturi. Toți aceia care transportă lemne urmează să se legitimeze la aceste posturi și să dovedească că au plătit taxele legale pentru lemnele transportate în Galiția. În interesul acelor care fac comerț cu lemne în Galiția sau al acelor care vin din Galiția să ia lemne de aici, se stabilesc următoarele dispozițiuni:

Inspectorul silvic pune la dispoziția proprietarului un număr de chitanțe și adeverințe, pe care le eliberează cumpărătorului de lemne pentru a-i servi ca legitimație de achitare a taxei de 10½ creițari și deci este în drept să transporte o căruță cu lemne de foc.

Fiecare locuitor din această țară sau din Galiția, care dorește să cumpere lemne din pădure, se va prezenta la proprietarul pădurii și va chita bonuri de câte 10½ creițari de fiecare căruță de lemne. În timpul transportului, aceste bonuri servesc de legitimații în fața patrului de supraveghere, dacă aceasta îi cere să justifice transportul. Cumpărătorii predau aceste bonuri la ultimul post de supraveghere de la graniță.

Dacă proprietarul a epuizat bonurile, acesta va solicita altele inspectorului silvic depunând taxele încasate pe baza bonurilor întrebuițate; adică 6½ creițari de fiecare căruță. Restul taxelor încasate, potrivit articolului 16, rămâne proprietarului.

§ 28.

Este interzis proprietarului de păduri din acest ținut să vândă lemne de construcție în Galiția. Se permite numai vânzarea lemnelor de foc pentru care este în drept să elibereze bonuri.

§ 29.

Este permis însă a se transporta în Galiția diferite fabricate de lemne, pentru care se plătește o taxă de 200 de crețari. În vederea vânzării acestor produse fabricate se vor elibera bonuri proprietarilor, însă, pentru a se evita dezordinea, aceste bonuri vor fi diferit confecționate. Eliberarea acestor bonuri este obligatorie, la fel ca și pentru lemnele de construcție care se desfac în țară. Este de menționat însă că, la fel ca și pentru lemnele de foc și de construcție, și pentru aceste produse se plătește pentru o căruță cu 4 sau 6 boi, câte două sau trei bonuri, deoarece fiecare bon are valoare numai pentru o căruță cu doi cai.

§ 30.

Cine va fi prins că transportă lemn în Galiția pe căi ilicite, pe lângă restituirea lemnului furat și despăgubirile legale, i se va confisca topoarele, care se dau denunțatorului.

Dacă făptașul nu ar putea plăti despăgubirile, i se sechestrează boii, până la executarea plății.

Dacă furtul este mare și s-a săvârșit cu rea credință, se va aplica făptașului, după împrejurări, pedepsele corporale prevăzute în această ordonanță sau, potrivit împrejurărilor în care s-a săvârșit faptele, făptașul va fi arestat și deferit justiției.

§ 31.

Cine contravine la această ordonanță, se va pedepsi la fel ca supușii, însă în loc de 80 de lovituri va plăti o amendă de 80 de ducați, iar în loc de 50 de lovituri o amendă de 50 de ducați. În fine, nobilul care ar contraveni la articolul 7 se amendează cu 20 de ducați, pe lângă confiscarea lemnului sustras.

§ 32.

Contravenienții prinși de patrulele de supraveghere asupra faptelor urmează a fi pedepsiți pe loc de către inspectorii silvici, cu pedepsele stabilite. Dacă făptuitorii se identifică numai după săvârșirea contravenției, inspectorii silvici nu mai au dreptul să-i pedepsească, ci să ceară să fie sancționați de forurile superioare, potrivit celor stabilite aplicând pedepsele cunoscute. Dacă forurile competente vor refuza să pedepsească pe cei vinovați, se vor lua măsurile de rigoare.

§ 33.

Pentru a fi cunoscută de toți, *Ordonanța* se va traduce în limba moldovenească, se va citi în public și se va afișa prin sate și în anumite locuri din păduri.

Cernăuți, 2 ianuarie 1776.
General Baron Splény